

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/edukacja-1/wystawy/13621,Badzie-bez-litosci-Polityka-okupacyjna-wladz-niemieckich-wobec-ludnosci-polskie.html>
01.03.2026, 06:49

„Bądźcie bez litości”. Polityka okupacyjna władz niemieckich wobec ludności polskiej w dystrykcie radomskim

Dystrykt radomski był jedną z czterech, a następnie pięciu podstawowych jednostek administracyjnych Generalnego Gubernatorstwa. Swoim zasięgiem obejmował znaczna część przedwojennego województwa kieleckiego oraz część województwa łódzkiego. W pierwszych latach okupacji mieszkało na jego terenie blisko 3 mln osób różnych narodowości i wyznań. Jak wszędzie, tak i tutaj okupanci realizowali cele będące pochodną polityki, w imię której 1 września 1939 r. wkraczali do Polski: unicestwienie ludności żydowskiej i romskiej, eksterminację polskich elit oraz osób zaangażowanych na rzecz ruchu oporu, eksploatację terenów podbitych poprzez pełne podporządkowanie ich życia gospodarczego interesom Rzeszy, wreszcie utrzymanie władzy za pomocą terroru i przymusu.

Autorzy wystawy skupili się na pokazaniu polityki władz okupacyjnych przede wszystkim przez prymat doświadczeń ludności polskiej. Na kolejnych panelach zaprezentowano materiały dotyczące Wojny Obronnej 1939 r., dane na temat kształtu terytorialnego dystryktu radomskiego, strukturę służb policyjnych, zagadnienia dotyczące eksploatacji gospodarczej i pracy przymusowej, wreszcie działania eksterminacyjne – aresztowania, pacyfikacje wsi i zbiorowe egzekucje.

Zdaniem autorów ważnym elementem wystawy było ukazanie sylwetek ludzi, którzy tworzyli aparat terroru i byli odpowiedzialni za jego systematyczną eskalację. Po raz pierwszy, w odniesieniu do obszaru zamkniętego widłami rzeki Wisły i Pilicy, osoba zwiedzająca ekspozycję będzie miała okazję zobaczyć fotografie i przeczytać noty biograficzne ludzi, będących wykonawcami polityki okupacyjnych władz niemieckich. Autorom wystawy udało się zgromadzić liczne dokumenty odzierające z anonimowości pojęcia „Niemcy”, „hitlerowcy” czy „gestapowcy”, używane zazwyczaj przy opisywaniu zbrodni okresu okupacji, i wykazać, że aparat zbrodni tworzyli konkretni ludzie.

Na panelach pojawiły się również wątki związane z zagładą Żydów, Romów oraz jeńców sowieckich więzionych w obozach na terenie dystryktu radomskiego.

Prezentowana wystawa jest drugą częścią tryptyku, który został otwarty ekspozycją „W godzinę próby”, poświęconą eksterminacji ludności żydowskiej na wspomnianym obszarze oraz Polakom niosącym pomoc ludności skazanej na zagładę. W krótkiej perspektywie czasowej planowana jest trzecia część, dotycząca oporu społecznego mieszkańców dystryktu wobec polityki okupanta. Mamy nadzieję, że odbiorca wstaw uzyska kompletny

obraz wydarzeń z lat 1939-1945 na tym terenie.

Wystawie towarzyszy katalog.

Scenariusz wystawy: dr Sebastian Piątkowski, Arkadiusz Kutkowski

Koncepcja plastyczna: Magdalena Śladecka

Wystawa otwarta w Radomiu 2 września 2009 r.

PLIKI DO POBRANIA

[\(pdf, 51.27 MB\)](#)

[\(pdf, 30.51 MB\)](#)